

Barns rätt till två föräldrar

Av Nils-Göran Sundin

Majken Wendel kritiserar utredningen Barnens Rätts förslag om gemensamt föräldraansvar. Den klena grund hon anför, är enskilda fall av mödrar som skäligen tycks ha förlupit sina män och kommit under kvinnoföreningen Nikes beskyddande vingar. Detta berättigar dock knappast till den närmast mossbelupna uppfattning som hon

Nils-Göran Sundin är musikkritiker och tvåbarnsfar. Majken Wendel skrev den 11/12.

gör sig till tolk för, och icke heller till antagandet att fäder generellt skulle ha mindre att klaga på i samma frågor. Att mödrar är allena saliggö-

rande för barn, trodde man förr i världen. Rester av denna uppfattning skymtar i den generation som ännu sitter på beslutande poster, såsom hos enskilda rådmän, vårdnadsutredare och socialdelegerade. Men bland oss som nu är unga och blir föräldrar är den djupt föråldrad.

Utredningen Barnens Rätt skrivs för våra och för framtidens barn och bör därför följa den numera gängse uppfattningen om faders och mödrars lika berättigande inför barn. Gemensamt föräldraansvar som norm är en självklarhet. I denna fråga borde inte utredningen sväva på målet, så som sker, när detta förslag försiktigtvis presenteras som "alternativ" (SOU 1979:63:2, sid 76).

Rädda utredare

Även i andra frågor förefaller utredarna en smula räddhågade. I fall av umgängesvägran föreslås dels att vårdnadsfrågan skall kunna omprövas, dels familjeterapi för föräldrarna. Båda dessa förslag är i och för sig utmärkta, men för åtskilliga fall otillräckliga.

Ty dels är processen att ompröva vårdnaden ofta så tidsödande att barnen redan har förlorat kontakten med den "andra" föräldern när det nya vårdnadsförhållandet skall förverkligas, dels föreslår inte familjeterapi om ena eller andra parten i en tvist är ovillig eller oemottaglig för sådan påverkan.

Vad händer då med barn som förlorar kontakten med ena föräldern till följd av skillsmässa? Eftersom barn oftast förlorar sina fäder, men får behålla sina mödrar, är just fadersförlust ett brännande problem, även om modersförlust, där så förekommer, är lika illa. Ny amerikansk forskning visar att barn kan skadas djupt av fadersförlust.

Tappad ambition

Skadorna blir större ju yngre barnen är när pappan försvinner ur bilden och desto längre tid detta sker. Barn rapporteras bli mer osäkra, aggressiva, omoget fientliga, tappa ambitions- och konkurrenslust.

Pojkar, som över lag skadas

mer än flickor, utvecklar inte maskulina drag lika väl som när de får behålla sina pappor. Flickor får svårigheter att samspela i relation med män senare i livet. Det talas också om bristande självförtroende, skolsvårigheter och ökad ungdomsbrottslighet samt sämre resultat på verbala, icke-verbala och IQ-tester. (Några av forskarna är Lynn, Biller, Santrock-Wohlford, Stolz, Monahan, Toby, Lessing-Zagorin-Nelson, Maxwell, Gregory, Radin och Lamb.)

Vad gör nu utredningen Barnens Rätt åt allt detta? Svar: Avskaffar länsrättens möjlighet att som sista utväg hämta barn till umgängesberättigad pappa. Utredningen gör ingen distinktion mellan tvång mot förälder och tvång mot barn.

Det förra, tvång i form av hämtning av barn, där tvånget riktar sig mot förälder som vägrar släppa barnet ifrån sig, kan ändå vara till barnets bästa. I stället tycks utredarna ha gjort en eftergift åt massmedia som överdramatiserat några få fall av uppsplitande hämtningar.

Mjukt och bestämt

När så behövs, bör någon social eller juridisk myndighet

kunna handla för att tillvarata barns rätt till båda sina föräldrar, där som dessa nonchaleras. I sådana fall bör även som sist åtgärd hämtningar kunna ske men givetvis på ett mjukt, lugnt och bestämt sätt. Detta är int väld mot barn, då det gäller att upprätthålla en för barn grundläggande relation under deras uppväxttid. Dessutom måste denna rätt tillförsäkras barnen ända från separationen således även före påbörjad rättsliga förhandlingar.

Frågan är, om det inte är värre för ett barn, att långsiktigt förlora kontakten med ena förälder vilket kan ge djupa skador, än att grina då och då vid kortvariga förflyttningar.